

De oorlogsdagboeken van mevrouw Van Bodegraven

Deel 5 - 20 januari t/m 24 februari 1942

20 januari:

Jan, Ben Kok en Henk Greve zijn vandaag weer een tocht wezen maken op de schaats. Het was vandaag vreselijk koud, de bloemen zijn bij geen enkel huis van de ramen af te krijgen. Gelukkig is er geen wind. Ze zijn eerst met de trein naar Breukelen gegaan, vandaar op de schaats naar Harmelen, Woerden, Bodegraven, Zwammerdam, Alphen a/d Rijn, Braassemermeer, Leimuiden, Westeinderplassen, Aalsmeer, Nieuwer-Amstel, vandaar naar Amsterdam. Een tocht van heel wat kilometers. Met de trein kwamen ze terug. Om 8 uur waren ze thuis. Ze hebben op hun tocht niet anders als een paar koeken kunnen kopen, zodat ze uitgehongerd thuis kwamen. Gelukkig dat Kees niet mee was gegaan, die kan tegen zo'n kracht prestatie niet zo best als Jan.

Het is voor velen wel fijn dat ze zo kunnen genieten, maar ik voor mij en veel

meerdere zouden het prettig vinden als het warm water ging regenen of wat minder strenge vorst, want met de brandstof is het treurig gesteld.

21 januari:

Alles gewoon. Strenge vorst. Hedenavond weer veel vliegtuigen en bommen.

Pa en ik zijn even naar Hardeman geweest om te feliciteren, want Mien is verloofd met iemand uit Driebergen.

22 januari:

Jan is vanmorgen half 8 vertrokken voor een tocht op schaatsen te maken (een merentocht). Half 7 was hij thuis vanavond. Zijn voeten met blaren en honger niet te kort.

Hedenavond weer luchtgevechten en bommen.

23 januari:

Nog strenge vorst en een sneeuwvlucht. Het is nu avond en het sneeuwt er lustig op los. Pa gaat vrijdagsavonds altijd bij

Teus Meijer een potje kaarten, wat Pa fijn vindt.

24 januari:

Heden een dik pak sneeuw, zo erg dat de tram niet meer kon rijden. Het vriest nu nog maar 5 graden, dus alles blijft liggen. Voor de schaatsenrijders dus een strop, vandaag, want het tochten maken is zeer algemeen op heden. De dames oud en jong lopen en rijden allen met een lange broek aan, in plaats van rokken. En veel lopen er op klompen.

25 januari:

Hedenmorgen lag er weer een dik pak sneeuw. Je loopt nu tussen wallen van opgehoopte sneeuw. Een winter van geweld. Vanmiddag vroor het nog 10 graden. Wij zitten allen om de kachel en je rug wordt nog koud, ik zie nu al tegen de dag van morgen aan, want wat zal het weer vreselijk koud zijn en alles in de keuken bevroren. Er ligt zoveel sneeuw, het is niet op te ruimen, want het materiaal is er niet voor aanwezig. De brandkranen zijn allen stijf bevroren. Ze zijn bezig geweest te ontdooien, maar het gaat niet. In de lucht is het rustig. Wat zou ik graag weer eens willen weten hoe jullie het maken.

26 januari:

Vandaag Bob zijn verjaardag. Wij hebben nogal eens gezegd, hoe zouden hun de

verjaardag vieren. Hedenavond zijn je Moe en Pa er geweest. Pa, Kees, Jan en je Pa hebben zitten kaarten en je Moe en ik hebben zitten praten over de tegenwoordige vraagstukken, namelijk de voeding waar je niet over uitgepraat komt, want wat alle dagen een zorg en ze zijn nooit voldaan omreden er geen vet en meest surrogaat in zit zonder substantie en dan die vreselijke kou. Vandaag was het sneeuwstormen en 22 graden vorst en weinig brandstof, alles en alles is dan ook bevroren. Het is vreselijk. Bergen sneeuw liggen er.

27 januari:

Vandaag nog zo verschrikkelijk koud. De Gemeente gaat met een grote tank met water langs de huizen om de mensen van water te voorzien, alle leidingen zitten vast. Het treinverkeer is zeer verminderd en loopt erg onregelmatig. Zondag is er een Duitse goederentrein op een dieseltrein gelopen, heel wat verongelukt. Oorzaak dat de wissels bevroren waren, dus werkten niet. Reizen is niet te doen, je komt minstens 2 à 3 uur later thuis of heel niet. Al het vervoer van goederen ligt stil.

De melkboer kwam vandaag niet omreden er geen melk was. De groenteboer al net zo. De bakker komt morgen niet, zo zou ik nog heel wat ongemakken kunnen vertellen. Er zal heel wat ellende zijn in dit wereldje. Je hoort er niets van, want

de couranten mogen geen berichten van dergelijke opnamen. Gestolen wordt er verschrikkelijk. Het mensdom gaat er niet op voor uit. Van alle kanten wordt je voorgehouden dat het een betere wereld zal worden. Er moet heel en heel wat gebeuren wil het goed maken wat er op heden voor ellende in de wereld geleden wordt.

28 januari:

Vannacht nog een dik pak sneeuw. Je loopt door wallen van 1 meter hoog sneeuw. Gelukkig had het maar 2 graden gevoren en 's middags kwam het zonnetje er bij, zodat het lekker ging dooien en vanavond regende het, fijn hoor. Het scheelt dadelijk dat je minder brandstof nodig hebt, het is lang zo koud niet meer. Vandaag kregen wij een brief van Tante Ko dat Oom Jan gevallen was door de gladheid. Hij heeft zijn been gebroken (de kom van zijn dijbeen). Hij ligt in het ziekenhuis in Den Haag. Die winter heeft alweer heel wat op zijn geweten.

29 januari:

Sneeuw, dooi en op het laatst weer vriezen. Anders geen nieuws.

30 januari:

Vandaag weer water in de leiding. Niesse heeft de leiding ontdooid. Overal weer water is al weer een groot gemak. Het

heeft de hele dag gesneeuwd en een weinig gevoren. Het is een wintergezicht van geweld. Overigens alles rustig.

31 januari:

Alles rustig. Sneeuw en vorst nog volop. Het wordt kritiek.

Vanavond mijnheer Van Tellingen op bezoek, Jan zijn baas.

1 februari:

Nel is vandaag thuis. De jongens zijn vanmiddag wezen zwemmen. Het is wel tegenstrijdig, bergen sneeuw en ijs en dan gaan zwemmen. Rustig in de lucht.

2 februari:

In Amsterdam mag er vanaf zondag geen mens meer na 8 uur 's avonds op straat. Je kan nagaan dat het wat voor die mensen is. Er is weer heel wat gebeurd, maar dat kom je niet aan de weet. Ook het station in Utrecht werd om 8 uur voor het publiek gesloten. Daar hoor je natuurlijk ook niets van. Er lopen weinig treinen en trams. De autobussen zijn zeer sporadisch.

We wonen tegenwoordig allen op een eiland, je kan nergens naar toe. Zelfs kan je moeilijk soms in Utrecht komen. De reis van De Bilt naar Driebergen doe je soms 3 uur of nog langer over.

Wat een toestand, hè? Nieuwe orde.

3 februari:

Daar hoort je natuurlijk ook niets van.
En loop weinig heen en terug de
buis busse op een sproongradisch
We worden bezwoordig alle op een
eiland je kan nergens naar toe zelfs
kan je moeilijk soms in de recht kom.
De reis van de Bilt naar Driebergen doe
je soms 3 uur of nog langer over.
Wat een toestand die Nieuwe orde

Febr.
Jan 3

Alles rustig in de Bilt. Ontoetend veel
sneeuw is er gevallen. Presal zijn looppaden
gemaakt tussen de bergen sneeuw te
ruim 1 m. hoog. ontoetend en koud en ge-
bradstof. Het sneeuwde ook erg dat de tra-
bij chori seist niet meer verder kon echt
persone hebben in het politie bureau
maakt overnachtte ze konden niet met de
traan en ook niet lopen de doors de sneeuw
zoos slechtig was het

Febr.
Jan 4

Nog steeds sneeuw koud en veel
noorde wind Wij doen hier ook Prusland
niet onder. Hetse lang nog.

Alles rustig in De Bilt. Ontzettend veel sneeuw gevallen. Overal zijn looppaden gemaakt tussen de bergen sneeuw van ruim 1 meter hoog. Ontvetten, koud en geen brandstof. Het sneeuwde zo erg dat de tram bij Mooi Zeist niet meer verder kon. Acht personen hebben in het politiebureau moeten overnachten. Ze konden niet met de tram en ook niet lopende door de sneeuw, zo hevig was het.

4 februari:

Nog steeds sneeuw, koud en veel harde wind. Wij doen hier voor Rusland niet onder. Hoe lang nog?

5 februari:

De scholen zijn gesloten. Brandstof schaarste.

6 februari:

Geen bijzonders, nog steeds strenge vorst en sneeuw.

7 februari:

Een stormloop om aardappelen, groente, boter en koekjes. Van alles is er niets op heden, een hopeloze bedoening. Je hoort wel overal opstanden, het rechte kom je niet aan de weet. Als je geen voorraad in huis hebt, is het honger en kou lijden. Vreselijk soms wordt je er moedeloos van.

8 februari:

Zondag. We hebben allen geslapen tot 11 uur, om brood en brandstof uit te sparen. In bed is het nog het beste. Hedenmiddag zijn we even in Driebergen bij Tante Nel en Oom Piet wezen kijken hoe ze het maakten. Janny was geopereerd aan haar blinde darm en was 's woensdags weer thuis gekomen. Alles was goed.

Het reizen valt tegenwoordig ook niet meer mee. Het is maar wachten en nog eens wachten, alles loopt ongeregeld en van alles is tekort. En vreselijk koud.

9 februari:

Vandaag is het wel koud maar vriezen doet het op heden niet, de sneeuw wordt nat en het is erg mistig de hele dag en glad op de weg. Er vallen nogal eens mensen. Mevrouw Top is heel ernstig ziek.

Vandaag was het jacht op peulvruchten. Er is een extra bon voor aangewezen, Geen enkele kruidenier heeft erwten of bonen. Van deze week zouden ze komen, ben wel benieuwd. Wat toch een toestand, hè?

In Indië is het ook verschrikkelijk. We hoorden de berichten door de radio. Je houdt je hart vast als je aan al die ellende denkt.

10 t/m 14 februari:

Nog steeds volop winter. Soms op een

dag sneeuw, hagel, ijzel, regen, vorst en zonnenschijn. Het is een vreselijke gladde troep langs de weg. Overal bergen sneeuw. Erg gevaarlijk om te lopen.

Wat zijn ze in Indië toch bezig met die oorlog. Soms heb ik toch zo een onrustig gevoel. Het komt natuurlijk dat je niets van elkander hoort of ziet. Voor Nel is het ook steeds geen weer om naar huis te komen. Het ergste is 's avonds in het erge donker te lopen en dan op zo een gevaarlijke weg is geen doen.

Met de levensmiddelen wordt het steeds slechter. Wanneer zal die dievenbende vertrekken?

16 t/m 18 februari:

Steeds nog vechten met de winter. Het vriest nog 8 à 14 graden. Alles is bevroren en zo goed als geen brandstof.

19 t/m 21 februari:

Nog vorst en sneeuw, geen aardappelen, groente of boter, alles is schaars of niet te koop. Wij leven in een tijd, je zou er uit lopen, alles is even beroerd en armoedig. De huismoeders en -vaders lopen om het hardst nog te gaan kopen wat er te koop is. Ze staan in de rij om nog een koekje machtig te worden bij de bakker. Alle winkels zijn leeg. Sigaren, tabak en sigaretten zijn ook op.

22 februari:

Zondag. Vreselijk koud, het heeft van-

nacht weer 14 graden gevoren.

Pa en Kees zijn naar de kerk geweest. De nieuwe dominee preekte. Hij was hun bijzonder goed bevallen.

's Middags zijn Kees en Jan naar Driebergen gegaan. Nel was jarig. Pa en ik zijn thuis gebleven voor de koude en de gladheid, want het reizen valt ook niet mee. Nel is in de wacht en die kwam van 6 uur tot 9 uur thuis. Zij maakt het nog steeds goed.

23/24 februari:

Nog koud en ongezellig en de kranen zitten alle nog vast. Vandaag werd er een kaart gebracht door de politie, waar opstond dat het voor Joden verboden is boeken uit de bibliotheek te lezen. Die kaart moet aan de deur hangen die toegang geeft naar het kantoor. Vreselijk hè?

Nel was ook nog even bij jullie thuis geweest.

Vervolg van het dagboek in de volgende Grift.